

Husmannsplassen HOLMEN

BYGDEBOKKOMITEEN I VANG HISTORIELAG

HOLMEN, ET UNIKT SAMARBEIDSPROSJEKT MELLOM LUNDEN SKOLE, VANG HISTORIELAG OG HILDE AMUNDSEN FRA NORSK INSTITUTT FOR KULTURMINNEFORSKNING.

På møtet i bygdebokkomiteen 17.juni 2015 ble det bestemt at Oddvar Dufseth skulle forespørre LUNDEN skole om det var interesse for et samarbeidsprosjekt mellom skolen og historielaget vedrørende gamle boplasser i nærområdet.

Skolen svarte positivt på henvendelsen.

Det ble gjennomført flere forberedende møter. Det ble gjennomført flere undersøkelser i nærområdet ved Lunden for å finne den rette plassen.

Det ble sett på plasser på begge Opsahlgardene, Sanne og Hafsaahl, uten at vi fant en plass som vi trodde at passet for prosjektet. Det stod derfor mellom en husmannsplass på Ilseth og husmannsplassen HOLMEN. Tilgjengeligheten til husmannsplassen på Ilseth var svært krevende og Holmen ble derfor valgt. Dette valget skjedde tidlig på varen 2016.

Skolen besluttet at prosjektet skulle gjennomføres av 6.trinn ved skolen.

Første møte etter at utgravingssted var valgt ble holdt på Lunden skole 7.juni 2016. Her møtte: Kjell Ola Brodal, Ørjan Hollekim og Marthe Østeraas fra skolen og Steinar Sætervadet, Ole Jacob Tomter og Bjørn Eriksen fra historielaget.

Skolen hadde selv tatt kontakt med Hilde Amundsen ved Norsk institutt for kulturminneforskning og lagt de første planene

Det var bestemt at prosjektet skulle gjennomføres i uke 38 i 2016 og en uke høsten etter (samme klasse og samme elever)

Neste møtet ble holdt på Lunden skole 6. august. Der møtte rektor Kjell Ola Brodal og ass.rektor Gitte Bakksjø

fra skolen, Hilde Amundsen fra Norsk institutt of kulturminneforskning og Steinar Sætervadet, Ole Jacob Tomter og Bjørn Eriksen fra historielaget

Neste møte ble avholdt på Holmen 6.9.2016. Der møtte lærerne Ørjan Hollekim og Marte T. Østeraas fra skolen, Steinar Sætervadet, Ole Jacob Tomter og Bjørn Eriksen fra historielaget

Knut og Arne Reistad, grunneierne av plassen Holmen var med oss til Holmen den 24. august, for å godkjenne at vi fikk benytte plassen. De hadde en positiv innstilling.

HOLMEN.

Denne husmannsplassen har vært lite kjent, også lokalt. Jegere og en del andre hadde registrert at det var en hustomt og et steingjerde her.

Det tok lang tid å finne ut hva plassen het og det var i 2010 at Ole Jacob Tomter fant navnene på noen som hadde bodd her.

I Vangsboka 5 side 175 omtales plassen slik for året 1865: Plassen var i 1865 inngjerdet og hadde 2,5 mål åker og 10 mælinger (ca 10 mål) slåtteland. Det ble sådd $\frac{3}{4}$ tønne korn og høstet $3\frac{1}{2}$ tønne. Det ble høstet $3\frac{1}{2}$ skippund høy. Plassen kunne fø en ku. Det hørte en del vedskog og litt havn til plassen.

I dag tror vi at denne plassen er dyrket og bebygd en gang på helt på slutten av 1700 tallet og at det var en husmannsplass under Moen. Johannes Eriksen fra Busterud fikk i 1759 kongelig tillatelse til å rydde seg en plass på Moen, og vi vurderer det slik at dette var så stort arbeid at han trengte hjelp fra andre. Det å gi arbeidsfolk mulighet for å bosette seg på en husmannsplass, var den gang grunnlag for å få dyktige husmenn.

Disse kan ha bodd på Holmen.

Familien Ole Larsen f. ca 1748 og Anne Halvorsdatter f. 1761 flyttet til Moen i 1796 og vi tror at de flyttet hit. De hadde med seg barna Lars, født i 1788, Halvor, født på V.Blystadeie i 1791. Marthe født på Bergset i 1793. Berte f. Lille Opsahleie i 1796. I 26.mai 1799 fikk de tvillingene Ole og Kristian, men Ole døde 11 dager gammel og Kristian 14 dager gammel.

I 1800 døde familiefaren Ole Larsen og Anne ble enke. Hun fortsatte og bo på Moeneie, antagelig her, helt til hun døde i 1825. Moren til Anne, Marit Kristensdatter, bodde her i 1811 og fram til hun døde. Barna bodde nok også her til de flyttet ut.

Da 4 barn fra Moen ble begravet samme dag, 6.9.1810, var 2 av barna fra Moen og 2 fra Moeneie, antagelig fra Holmen. De 2 var Lars Larsen f. 1803 og Marthe f. 1798. 2 dager før denne begravelsen, ble Moen overtatt av Vesle Hubred.

Vi kan ikke finne nye beboere på Holmen før Kristian Mortensen f. 17.8.1829 og Marte Johansdatter flyttet inn her ca 1884. Marte døde kort tid etter de kom hit, den 20.5.1885. Ved folketellinga i 1891 bodde Kristian her sammen med sønnen Martin f. 1878. Sigrid Eriksdatter stelte huset for dem.

Julie Sandbakken har fortalt at tvillingene Ole og Martin Rustad er født på Holmen i 3.8.1887. Foreldrene bodde da på nedre Sandbakken, så vi er usikre på hvorfor de er født her.

Kristian Mortensen flyttet fra Holmen i 1897 da han giftet seg med i 1897 med Tålline Kristoffersdatter fra Bekkeslåttan og flyttet til Bekkeslåttan. Kanskje han flyttet med seg husene på Holmen dit?

I perioden fra 1810 og fram til 1865 var Holmen en plass under, først Vesle Hubred og senere Gihle. Beboerne av stedet var derfor husmenn under disse stedene og det kan være årsaken til at de er vanskelige å finne.

Slik så plassen ut våren 2016.

Tomt hovedhus våren 2016

Tomt. uthus våren 2016

Tomt ellers

FACEBOOK side

Den 20. august ble det opprettet en egen Facebookside. Intensjonen med denne siden var å formidle informasjon om den oppryddingen som ble gjort til rektor og de aktuelle lærerne på skolen fram til prosjektstart 19. september.

I forkant av prosjektstart, spurte skolen om å bruke denne siden i den tiden prosjektet pågikk. Antall medlemmer økte da til 72. Og siden ble mye brukt av de foresatte i uke 38.

Slik så hustomta ut da prosjektet startet

Slik så fjøstomta ut ved start

Stier til andre steder.

Nr 1

Det er blitt merket sti mellom Gapahuken til Sverre Brattberg og Holmen. Avstand ca 300m.

Gapahuken til Sverre Bratberg, brukt hver dag.

Sti nr 2.

Er blitt merket fra Holmen til Løbergsmoen. Avstanden her er ca 800 m. Stien er lagt slik at den går forbi en dyregrav som ligger ca 250 m fra Holmen.

Sti nr 3

Er merket fra Løbergsmoen til «russergropa».

Sti 4

Det går en mye brukt sti fra «russergropa» til veggen mellom Sandbakken og Rustad,

Prosjektstart

Dag 1: mandag 19,9.2016

Dagen startet med samling på Lunden skole og litt informasjon om opplegget. Hilde var med her.

Dag 1: «alle er med»

Dag 1; klare for start.

Dag 2: ved russergropa

Dag 1: Russergropa

Dag 2 aktivitet

Dag 1

Dag 2

Dag 2: ved dyregrava

Dag 3: På Løbergmoen

Dag 3: Russergropa

Dag 4. Ved hustomta

Dag 3: Samling

Dag 4. På leting

Dag 3: Mat

Dag 4

Dag 4. Ved hustomta

Dag 4

Dag 4. Maten stekes

Dag 4

Dag 4. Samling før dagens avslutning

SKOLE: SIJETTEKLASSE MED UTENDORS SKOLE DENNE UKA

ARKEOLOGER: Marthe Østvik (3. klasse), Lina Emma Diesen og Sandra Fossum vil gjerne grave på Ålls felle. (Foto: Christoffer) **MANGE FUNN:** Åse Lindehaug (1. s), Torbjørn Dahl, Arnebjørn Hilde Rognmo, Andersson, Torbjørn Fossum og Sidselbjørn Hovland med noen av det de har funnet.

KOL: Ved påskeferien hadde Andersson, Linn og Sidselbjørn og andre elevene seg. **FUNN:** Her er noen av det elevene har funnet.

Småarkeologer i Vang

Oppe i Vangskåsen er 20 kvitte sjetteklassinger i ferd med å grave fram en husmannsplass.

■ VANG
Sissel E. Holmhaug
20.11.2015

Det er historier som skifter av og til. Husmannsplassen ble bygget i 1800-tallet, og det ble brukt som bolig for de som arbeidet på gården. I dag er det en del av Vang skole.

LEGGESINNEN DRIVEN
Har HA og på bevegelse graver de opp husmannsplassen. I et område som er 100 år gammel, og som har vært i bruk i over 100 år, har de funnet mange spennende ting og gjenstander. Det er blant annet en del av Vang skole.

graver inn som de aldri har gjort før. Det er blant annet en del av Vang skole. Det er blant annet en del av Vang skole. Det er blant annet en del av Vang skole.

LOVBEISER AV HISTORIELAGET
Det er blant annet en del av Vang skole. Det er blant annet en del av Vang skole. Det er blant annet en del av Vang skole.

■ Dette er mye gøyere enn vanlig skole

SMÅ ARKEOLOGER I VANG SKOLE

HA på torsdag

Dag 5

Dag 5. Hilde legger inn info i hver plastpose med funn i.

Dag 5

Dag 5

Dag 5

Dag 5

Dag 5

Den siste utgravingsdagen hadde vi besøk av Svein Olsen og Anne Grethe Olsen. Her sammen med Hilde . Anne Grethe har vokst opp i Neby og det var hennes mor som hadde kuene sine på Løbergsmoen fram til 1966 og det var hennes onkel som eide plassen fram til 1968. De bor på Randaberg utenfor Stavanger.

BILDER.

Dersom noen av elevene ønsker å bruke noen av de bildene jeg har lagt ut her, men i bedre kvalitet, kan jeg oversende de pr epost til skolen. (Gjelder ikke de bildene jeg har lastet ned fra Facebook siden)

Kontaktpersoner som deltok::

Hilde Amundsen, NIKU. Hilde.amundsen@niku.no

Kjell Ola Brodal, Lunden skole

kjell.ola.brodal@edu.hammar.kommune.no

Ørjan Hollekim, Lunden

orjan.hollekim@edu.hammar.kommune.no

Marthe T. Østeraas, Lunden

Marthe.t.osteraas@edu.hammar.kommune.no

Ole jacob Tomter, historielaget

jacobtom@online.no

Bjørn M. Eriksen, historielaget bm-e@online.no

Oppsummering.

Det prosjektarbeidet som ble utført av skolen i uke 38 må sies å være svært vellykket. Ledet av Hilde Amundsen og lærerne, var det en engasjert gjeng som var i aktivitet. Det hele var svært godt forberedt fra skolens side. Overraskende var det også å se hvor mye arbeid de la ned i matlagning ved gapahuken til Sverre, for at elevene skulle få en positiv opplevelse også av denne delen av prosjektet.

Vang historielag som i likhet med andre historielag, sliter med å engasjere de som er 65 minus, lyktes her med et prosjekt rettet mot en helt annen aldersgruppe. Vang historielag trenger flere slike opplegg i framtida.

BESØK PÅ HOLMEN.

I kveld, 6.10.2016, hadde Hilde Amundsen, prosjektlederen, tatt med seg 9 personer fra en felles norsk-svensk gruppe «Torp prosjektet Värmland-Hedmark» til Holmen. De hadde en samling i distriktet. 8 av deltagerne var fra Sverige, de fleste fra Värmland. Dette var en gruppe personer med mye kunnskaper om utgraving av husmannsplasser.

Vi hadde håpet på en del avklaringer, men ble nok sittende igjen med enda fler spørsmål. I likhet med oss, var de overrasket over husets beliggenhet på tomte og de var inne på tanken om dette kunne ha vært hus nr 2 på plassen. De var også overrasket over at kjelleren var så stor som den er. Det at kjelleren ikke hadde innvendig steinmur stusset de også over (kanskje er det stein herfra som ligger i bunnen av kjelleren?)

Fikk inntrykk av at de mente dette var en spennende plass å se på.

Vang H 6. oktober 2016 Bjørn E